

Inga fler fuktskadade byggnader

I medierna har vi fått läsa om oräknliga byggnader som lider av fuktproblem. Dessa problem kan bero på många olika faktorer, till exempel fel i planering, byggande, förvaring av byggprodukter och underhåll. Både bland beslutsfattarna och på Miljöministeriet vill man slippa fuktproblem.

Text: Siru Lönnqvist

I markanvändnings- och bygglagen har man skrivit in på mera allmänt plan, att den som påbörjar ett byggprojekt ska se till att byggnaden projekteras och uppförs så att den är sund och säker med avseende på inomhusluft, fukt-, temperatur- och ljusförhållanden samt vattenförsörjning. Byggnaden får inte vara sådan att hälsan äventyras. I Miljöministeriets förordning om byggnaders fukttekniska funktion (782/2017) bestäms noggrannare om fukthantering. I förordningen står att *”vattenånga, vatten, snö eller is från inre och yttre fuktkällor inte får ta sig in i konstruktioner så att det orsakar skada”*.

Förordningen ger även krav på fuktsäkerhet under byggnadstiden, såsom krav på fuktsäkerhetsbeskrivning, fuktsäkerhetsplan, skydd av byggnadsprodukter och byggnadsdelar samt krav på uttorkning av fukt och byggfukt i konstruktioner. Omfattningen på fuktsäkerhetsbeskrivningen beror på byggprojektets art och karaktär, vilket innebär att beskrivningen är olika för olika slags byggprojekt. I beskrivningen ska ingå en bedömning av de kritiska riskerna för fukt under hela projektet och åtgärder för hur riskerna kan avväjas. I beskrivningen förklaras bland annat hur byggmaterial, byggprodukter och byggnadsdelar skyddas och hur man säkerställer att konstruktioner torkar.

I fuktsäkerhetsbeskrivningen för en byggplats ska även nämnas de personer som ansvarar för fuktsäkerheten på byggplatsen under de olika projektfaserna. Till exempel den ansvariga arbetsledaren eller arbetsledaren för ett specialområde kan vara ansvarig för fuktsäkerheten.

Förordningen tillämpas på projektering och uppförande av nya byggnader, men även på utbyggnader, utökning av det utrymme som räknas till våningsytan, reparation eller ändring av en byggnad samt ändring av byggnadens användningsändamål.

FUKTSÄKERHETSBESKRIVNINGEN

Fuktsäkerhetsbeskrivningen för ett byggprojekt ska innehålla allmän information om byggprojektet, krav på fuktsäkerhet under projektets olika faser, förfaranden och åtgärder för att verifiera att kraven på fuktsäkerhet uppfylls, samt information om de personresurser som anvisats för fuktsäkerheten. Fuktsäkerhetsbeskrivningen ska även innehålla information om den person som svarar för övervakningen av fuktsäkerheten vid projektet. Denna person fungerar som fukthanteringskoordinator.

FUKTHANTERINGSKOORDINATOR

Rakennustarkastusyhdistys RTY (Föreningen för byggnadsgranskare) poängterar att det är viktigt att utse en fukthanteringskoordinator för projektet redan vid projektplaneringsskedet. Ifall den som påbörjar projektet samtidigt är entreprenör för det, är det skäl att anlita en utomstående expert.

Byggnads-, VVS- och fastighetsbranschens personkompetenser FISE Ab certifierar bland annat fukthanteringskoordinatorer. För att kunna bli certifierad bör personen ha utfört en kurs på 5 studiepoäng som FISE godkänt. Kursen ger färdigheter att operera i byggprojektets alla faser. På FISE:s webbsida (www.fise.fi) finns en lista över kurser som FISE godkänt.

KUIIVAKETJU10

Verksamhetsmodellen Kuivaketju10 handlar om fuktkontroll ända från planering till byggande och fuktkontroll när man väl börjar använda huset. Det är en konkret plan som i huvudsak går ut på att förebygga de 10 största riskerna för fuktskador och därigenom gallra bort över 80 procent av kostnaderna som uppstår till följd av fuktskador. Under planeringsskedet kompletterar arkitekten, konstruktions-, VVS- och el-planerarna Kuivaketju10-listan över risker och anvisningen hur verifiering sker, så att de motsvarar särdragen i projektet ifråga.

Man måste inte använda Kuivaketju10. Många stora byggnadsfirmor har egna verksamhetsmodeller som de följer. Det räcker ändå om man vid ansökandet om bygglov uppger att man följer verksamhetsmodellen Kuivaketju10. Men då bör man ju naturligtvis även göra det, och för många kommer det som en överraskning hur omfattande modellen är. Om det är frågan om en offentlig upphandling bör det framgå i upphandlingen att man kommer att använda sig av modellen i projektet.

Verksamhetsmodellen Kuivaketju10 har utvecklats av Miljöministeriet, byggnadstillsynen i Uleåborg och huvudstadsregionen, Rakennustarkastusyhdistys RTY, Byggnadsindustrin RT, SKOL, RAKLI och Byggnadets Kvalitet BYKVA rf. I dag ansvarar BYKVA (på finska Rakentamisen Laatu RALA ry) för Kuivaketju10 verksamhetsmodellens underhåll och vidareutveckling.

BYKVA rf förnyade verksamhetsmodellen Kuivaketju10:s elektroniska system i somras utifrån

För tillståndspliktiga byggprojekt har det sedan 1 januari 2018 varit obligatoriskt att göra upp en fuktsäkerhetsbeskrivning. Det kräver Miljöministeriets förordning om byggnaders fukttekniska funktion. Syftet med förordningen är att undvika fuktrelaterade skador vid byggande. För många är detta tyvärr dock ännu obekant.

användarrespons. Den nya versionen togs i bruk den 8 augusti. Reformen gör användandet smidigare, då uppgifternas indelning i faser tagits bort och modifiering av innehållet för uppgifter gjorts enklare. I samband med reformen har även andra egenskaper som användarna önskat tagits i bruk.

Mera information om Kuivaketju10 hittar du på webbsidan kuivaketju10.fi (men tyvärr endast på finska).

FUKTHANTERINGSKORT

På byggnadsindustrins utbildningsenhet Rateko har man sedan våren arbetat med en ny webbkurs

i fukthantering för alla byggarbetare. Byggnadsindustrin RT hoppas att fukthanteringskortet (fuktsäkerhetscertifikatet, fukt-passet) tas i bruk redan i slutet av detta år.

Redan 2017 tilldelades "Fuktsäkert byggande priset" (Kosteusturvallisen rakentamisen palkinto) till en arbetsgrupp som utvecklat en kurs för fukthantering på byggplatsen. Byggföretaget Peabs verkställande direktör Mika Katajisto lyfte fram idén på nytt, eftersom han var orolig över hur fukt- och inomhusluftproblem fläckade byggnadsbranschens rykte. Katajisto utmanade 14 av Finlands största byggföretag att

delta i utvecklingen av kursen, och alla tackade ja. Om dessa företags arbetstagare och underleverantörer gick kursen, skulle nästan 70 procent av arbetstagarna inom byggnadsbranschen ha fukthanteringskortet.

Det kommer att vara frivilligt att skaffa sig ett fukthanteringskort, men på RT hoppas man att kortet skulle bli ett krav. Den ungefär åtta timmar långa webbkursen kommer att översättas till bland annat svenska, ryska och engelska.

Vi får hoppas att alla dessa åtgärder leder till att vi i framtiden inte längre har fuktskadade byggnader. ♦